

10 luki

Kulttuurinen monimuotoisuus ja vuorovaikutus

Hyvää huomenta!

Erilaisuus näkyy ja tuntuu arkipäivässämme eri tavoin: makuina, hajuina, katseina ja kuultuna puheena. Hyvä niin! On avartavaa nähdä, että elämää eletään erilaisissa perheissä, eri puolilla maailmaa lopulta aika samalla tavalla.

Ihmisten tulee kunnioittaa toinen toisiaan kaikessa uskontojen, kulttuurien ja kielten monimuotoisuudessa. Erilaisuutta yhteiskuntien välillä tai niiden sisällä ei tule pelätä eikä tukahduttaa, vaan vaalia ihmiskunnan kallisarvoisena omaisuutena.

Monissa maissa elää alkuperäiskansoja – myös Suomessa. Tämä osa yhteiskuntamme rikkautta ei välttämättä näy arkipäivässämme millään tavoin. Oletko koskaan miettinyt miksi? Tiesitkö esimerkiksi, että Suomessa puhutaan kolmea eri saamen kieltä? Tiesitkö, että Suomessa on useita saameksi esiintyviä muusikkoja, kuten räppäreitä ja rokkareita?

Saamelaisia asuu Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Venäjällä yhteensä yli 75 000 henkeä. Suomessa saamelaisia on alle 8000, joista alle 4000 asuu saamelaisten kotiseutualueella. Noin kolmasosa saamelaisista puhuu saamea äidinkielenään.

Alkuperäiskansoiksi on tavattu määritellä ne ihmisryhmät, jotka polveutuvat tietyn valtion tai alueen alkuperäisistä asukkaista (ennen kolonisaatiota tai valtion perustamista) ja jotka ovat säilyttäneet omia sosiaalisia, taloudellisia, poliittisia ja kulttuurisia instituutioitaan. Arvioiden mukaan maailmassa on ainakin 5000 alkuperäiskansaa ja yli 370 miljoonaa johonkin alkuperäiskansaan kuuluvaa ihmistä.

YK:n yleiskokous hyväksyi alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen syksyllä 2007. Vaikka julistus ei ole valtioita oikeudellisesti velvoittava asiakirja, vaan poliittinen tahdonilmaus, sen työstäminen oli hyvin vaikeaa. Työ kesti yli kaksi vuosikymmentä. Poliittisena tahdonilmauksena julistuksen moraalinen auktoriteetti on vahva. Se ei sisällä ”uusvia” ihmisoikeuksia, vaan pyrkii takaamaan aiemmissa sopimuksissa määritellyt oikeudet myös alkuperäiskansoille.

Julistuksen keskeinen sanoma on, että alkuperäiskansojen tulee voida osallistua kaikkeen niitä koskevaan päätöksentekoon. Heillä on oikeus päättää omasta kehityksestään ja omista luonnonvaroistaan.

Suurin osa YK:n ihmisoikeussopimuksista ja -julistuksista keskittyy yksilöiden oikeuksiin, mutta alkuperäiskansojen julistus koskee myös kollektiivisia oikeuksia, eli yhteisöoikeuksia. Kollektiiviset oikeudet tarkoittavat sitä, että yhteisölle – ei vain yhteisön yksittäisille jäsenille – kuuluu tiettyjä oikeuksia. Kollektiiviset oikeudet voivat tarkoittaa esimerkiksi, että tietyt maat, vedet ja luonnonrikkauudet kuuluvat tietyille yhteisölle.

Alkuperäiskansojen julistuksesta äänestettiin YK:n yleiskokouksessa: 143 maata äänesti julistuksen puolesta, neljä vastaan ja 11 maata äänesti tyhjää. Vastaan äänestivät Australia, Kanada, Uusi-Seelanti ja Yhdysvallat – kaikki maita, joissa on suuri alkuperäisväestö. Mistä tämä voisi johtua?

Kulttuurisen monimuotoisuuden ei tarvitse tarkoittaa sitä, että kerran vuodessa kaupungissa järjestetään monikulttuurinen tapahtuma, jossa erilaiset uussuomalaisten järjestöt esittelevät toimintaansa. Pysähdy hetkeksi ajattelemaan, miten sinä voisit tehdä omassa elämässäsi virtuaalisen kulttuurimatkan tai teon, joka edesauttaa kulttuurienvälistä vuorovaikutusta.

Lähde liikkeelle itsestäsi. Mikä on sinun suurin ennakkoluulo? Ota ennakkoluuloa niskasta kiinni ja heitä se ikkunasta ulos edes yhdeksi päiväksi. Huomaat kyllä muutoksen!

Päiviä joihin teemat soveltuvat:

Kansainvälinen Suvaitsevaisuuden päivä 16.11.

Kansainvälinen siirtolaisten päivä 18.12.

Maailman pakolaispäivä 20.6.

Maailman alkuperäiskansojen päivä 9.8.

Kansainvälinen päivä rotusyrjinnän poistamiseksi 21.3.

Maailman kulttuurisen monimuotoisuuden ja vuorovaikutuksen kehityksen päivä 21.5.